

Sygn. akt VI U 4064/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 stycznia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - SSO Janusz Madej

Protokolant - st. sekr. sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 20 stycznia 2015 r. w Bydgoszczy na rozprawie

odwołania **W. I.**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.**

z dnia 25 października 2013 r. znak: (...)

w sprawie: **W. I.**

przeciwko: **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych**

Oddziałowi w B.

o emeryturę

I zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznaje ubezpieczonemu W. I. prawo do emerytury od dnia (...)

II nie stwierdza odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt VIU 4064/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 października 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. - po rozpoznaniu wniosku W. I. z dnia 9 października 2013 r. – odmówił wnioskodawcy (ubezpieczonemu) prawa do emerytury, o której mowa w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, albowiem nie udowodnił on wymaganego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Na dzień 1 stycznia 1999 r. przyjęto łączny staż pracy w wymaganym wymiarze 28 lat, 8 miesięcy i 23 dni. Do okresów pracy w warunkach szczególnych uwzględniono ubezpieczonemu 4 lata i 1 miesiąc. Organ rentowy nie uwzględnił do tego okresu zatrudnienia ubezpieczonego w (...) Przedsiębiorstwie (...) od 5 września 1975 r. do 24 czerwca 1982 r. i od 1 stycznia 1984 r. do 31 sierpnia 1992 r. ponieważ przedłożone świadectwo pracy w warunkach szczególnych nie zawierało ścisłego określenia charakteru wykonywanej przez wnioskodawcę pracy, zgodnego z zarządzeniem resortowym

Odwołanie od powyższej decyzji złożył ubezpieczony, wnosząc o przyznanie mu prawa do emerytury. W uzasadnieniu odwołania wskazał, iż w okresie zakwestionowanym przez organ rentowy był zatrudniony w warunkach szczególnych, tj. wykonywał prace przy montażu, remoncie i instalacji urządzeń elektroenergetycznych. Nadto ubezpieczony

podniósł, iż jego współpracownicy, którzy wykonywali taką samą pracę w tej samej co on brygadzie, uzyskali uprawnienia do emerytury. Dlatego też uznaje wydaną decyzję za krzywdzącą.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o jego oddalenie, powołując argumentację przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Stosownie do treści art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Zgodnie zaś z art. 184 ust. 2 ustawy emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. W myśl art. 32 ustawy w związku z § 3 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) prawo do emerytury może nabyć mężczyzna który spełnia następujące przesłanki: ukończył 60 lat; posiada co najmniej 25 letni okres zatrudnienia (art. 27 pkt 2 ustawy), w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Zgodnie z § 2 ust 1 cytowanego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (ust. 1). Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (ust. 2).

Jak stwierdzono w wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4 listopada 2008 r. (III AUa 3113/08, Lex nr 552003) świadectwo pracy w warunkach szczególnych wydane pracownikowi przez pracodawcę stanowi domniemanie i podstawę do przyjęcia, iż okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych, o którym mowa w art. 32 ust. 2 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. W sytuacji, kiedy brak wymaganego świadectwa pracy w warunkach szczególnych wystawionego przez pracodawcę, Sąd może prowadzić postępowanie dowodowe zmierzające do ustalenia, czy praca wykonywana przez stronę, była wykonywana w warunkach wymaganych przepisami rozporządzenia, czy ubezpieczony zajmował któreś ze stanowisk pracy wymienionych w załącznikach nr 1 lub 2 do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Jeżeli więc organ rentowy zakwestionuje fakty wskazane w tego rodzaju świadectwie możliwe i konieczne jest przeprowadzenie postępowania dowodowego. Przy ustalaniu długości wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ZUS uwzględnia tylko te okresy, wskazane w świadectwie pracy, w których praca ta była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Natomiast w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie tych okresów także w oparciu o inne dowody (tak SN w orzeczeniu z dnia 21 września 1984 r., III UZP 48/84, LEX nr 14630). Przeprowadzenie innych dowodów przewidzianych na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego na okoliczność pracy w warunkach szczególnych dopuszczalne jest, gdy pracodawca wystawił świadectwo pracy a ZUS kwestionuje jego treść, jak i wówczas, gdy dokument ten nie może zostać sporządzony. Postępowanie przed sądem nie podlega ograniczeniom dowodowym, co wynika wprost z art. 473 k.p.c., zatem każdy fakt może być dowodzony

wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, przy czym Sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 1999 r., II UKN 619/98, OSNP 2000/11/439)

Z akt osobowych powoda, w tym świadectwa pracy, umów zmieniających (angaży) oraz zakresów uprawnień i obowiązków wynika, że ubezpieczony został zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...) w dniu 5 września 1975 r. na stanowisku elektromontera W okresie od 25.06.1982 r. do 31.12.1983 r. powód przebywał na urlopie bezpłatnym w związku z wyjazdem na budowę eksportową. Od dnia 1.01.1984 r. do dnia 31.08.1992 r. powód pracował ponownie na stanowisku elektromontera.

Z zeznań powoda oraz zeznań świadków E. N. i M. B., którzy również pracowali w (...) Przedsiębiorstwie (...) w B. wynika, że ubezpieczony przez cały okres zatrudnienia wykonywał prace instalacyjne i montażowe przy budowie napowietrznych linii energetycznych, sieci kablowych średniego i wysokiego napięcia, sieci elektroenergetycznych w wykopach. Sieci napowietrzne lub kable układane w wykopach instalowane były od wyjścia ze stacji transformatorowej do przyłącza w określonym obiekcie. Poza pracami na zewnątrz powód wykonywał także prace wewnątrz budynków przy instalacjach elektroenergetycznych o charakterze przemysłowym. Zajmował się montażem sieci i urządzeń, czasami też konieczne było wykonanie prac spawalniczych instalacji uziemiających. Był to prace w hydroforni, w wytwórni płyt, w zakładach sodowych, w szpitalach i sanatoriach. W większości były to prace przy instalacjach siłowych (380V), bowiem obiekty na których pracował ubezpieczony wymagały wyposażenia w instalacje i urządzenia dużej mocy. Powód pracował więc przy stacjach transformatorowych, silnikach, pompach i stacjach akumulatorowych. Prace wewnątrz budynków zajmowały jednak stosunkowo niewielką ilość czasu. Ubezpieczony przez cały w/w okres był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy, nie miał dłuższych przerw w zatrudnieniu.

Dowód: świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 6.05.2003r. (k. 28 akt rentowych) zeznania świadków: E. N. (k. 23 akt), M. B. (k. 24-25 akt), zeznania powoda (k. 25 akt) akta osobowe powoda

Postanowieniem wydanym w dniu 17 lipca 2014 r. Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z dziedziny energetyki i urządzeń elektroenergetycznych na okoliczność charakteru wykonywanych przez powoda prac, rozmiaru czasowego i ich zgodności ze stanowiskiem wymienionym w wykazie A dziale II poz. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W przedłożonej przez biegłego w zakresie elektroenergetyki przemysłowej dra Z. L. w dniu 18 września 2014 r. opinii oraz z zeznań złożonych w toku rozprawy należało wywieść następujące wnioski. Do kategorii prac wykonywanych w szczególnych warunkach należało zaliczyć wszystkie te prace, które dotyczyły sieci i urządzeń energetycznych należących do tzw. „majątku sieciowe” przez który należy rozumieć linie i urządzenia na odcinku od producenta energii do odbiorcy czyli do przyłącza budynku. Prace w budynku - za przyłączem (za licznikiem) nie należą do kategorii prac wykonywanych w warunkach szczególnych z wyjątkiem prac spawalniczych instalacji uziemiających. Biegły dokonał szczegółowej charakterystyki poszczególnych prac. Biegły sądowy wyjaśnił też na rozprawie, iż do urządzeń elektroenergetycznych należy zaliczyć również: montowane wewnątrz budynków stacje trafo oraz rozdzielnie wysokiego i niskiego napięcia.

Dowód : opinia biegłego (k. 28-35 akt) , wyjaśnienia biegłego (k. 69-70 akt)

Organ rentowy nie wniósł zastrzeżeń merytorycznych do opinii wskazał jedynie, iż dowodem wykonywania pracy w warunkach szczególnych może być tylko odpowiednie świadectwo wykonywania takiej pracy (***k. 60 akt***)

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w tym przede wszystkim dowód z zeznań świadków oraz akt osobowych powoda i potwierdza, że w okresach od dnia 5 września 1975 r. do 24 czerwca 1982 r. i od dnia 1 stycznia 1984 r. do 31 sierpnia 1992 r. powód pracował jako elektromonter przy montażu, i instalacji linii i urządzeń elektroenergetycznych. Ubezpieczony był zatrudniony na stałe i w pełnym wymiarze czasu pracy. Przedstawione dowody tworzą spójną całość

i dlatego nie ma podstaw, aby kwestionować ich wiarygodność i moc dowodową. Należy także podkreślić, iż dla oceny charakteru pracy powoda i zakresu czasowego wykonywanych przezeń czynności istotne znaczenie ma charakter podmiotu zatrudniającego. Pracodawca powoda w kwestionowanych okresach było bowiem przedsiębiorstwo o wyspecjalizowanym profilu ściśle związanym z branżą energetyczną. W ramach swej działalności Przedsiębiorstwo to zajmowało się głównie rozprowadzaniem sieci energetycznych od stacji transformatorowych do poszczególnych odbiorców. Prace zaś u odbiorców nie dotyczyły zwykłych konsumentów lecz dużych instytucji bądź to wprawianych w ruch za pomocą energii elektrycznej, bądź też eksploatujących urządzenia dużej mocy. Prace wewnątrz budynków – przy instalacjach średniej i niskiej mocy ubezpieczony wykonywał w niewielkim rozmiarze czasowym, przy czym wymaga zaznaczenia, że zgodnie z wydaną opinią prace przy spawaniu instalacji uziemiającej także należy zaliczyć do kategorii prac w warunkach szczególnych.

Należy zauważyć, że w judykaturze Sądu Najwyższego podkreśla się jednolicie, iż przewidziane w art. 32 i 184 ustawy o emeryturach i rentach prawo do emerytury w niższym niż określony w art. 27 tej ustawy wieku emerytalnym jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (por. między innymi wyroki z dnia 22 lutego 2007 r., I UK 258/06, OSNP 2008/5-6/81; z dnia 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNP 2008/21-22/328; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, Lex nr 375653; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, Lex nr 483283; z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09, Lex nr 509022). Podzielając takie rozumienie instytucji emerytury z art. 32 i 184 ustawy o emeryturach i rentach, należy stwierdzić, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jednoznacznie przemawia za uznaniem, iż ubezpieczony pracując na stanowisku elektromontera we wskazanych wyżej okresach wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w warunkach szczególnych. Prace te zostały wymienione w punkcie działu II wykazu A (prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych).

Zaliczenie kwestionowanych przez organ rentowy okresów pracy spowodowało, iż ubezpieczony łącznie z okresem uwzględnionym spełnił wymóg piętnastoletniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

W tym stanie rzeczy, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

W punkcie II wyroku Sąd Okręgowy zgodnie z przepisem art. 118 ust. 1 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS z urzędu orzekł, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Ubezpieczony za sporny okres przedstawił organowi rentowemu świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 6 maja 2003 r., jednak dokument ten dotknięty był istotnymi mankamentami formalnymi (niepełna, a przez to niezgodna z zarządzeniem resortowym, nazwa zajmowanego przez ubezpieczonego stanowiska pracy; niepowołanie rodzaju pracy zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów). Mając zatem na uwadze sformalizowany przebieg postępowania przed organem rentowym oraz ograniczenia dowodowe dla przyznania żądanego świadczenia koniecznym było przeprowadzenie postępowania dowodowego na okoliczność wykonywania przez ubezpieczonego pracy w warunkach szczególnych.

SSO Janusz Madej